

Vlaams
Parlement

vergadering **C1 – ECO1**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid,
Werk en Sociale Economie

van 30 september 2010

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Güler Turan tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de invulling van individuele beroepsopleidingen in de onderneming (IBO's) in Antwerpen - 2319 (2009-2010)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Güler Turan tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de arbeidskansen van in het buitenland geboren arbeidskrachten - 2336 (2009-2010)	5

■

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens

Vraag om uitleg van mevrouw Güler Turan tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de invulling van individuele beroepsopleidingen in de onderneming (IBO's) in Antwerpen - 2319 (2009-2010)

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan: Voorzitter, minister, collega's, de recessie is voorbij, het is misschien tijd om bepaalde zaken eens wat rustiger te bekijken en een aantal interessante vaststellingen te doen. Een van die interessante vaststellingen betrof het percentage van invulling van de individuele beroepsopleidingen in de onderneming (IBO's) in en rond Antwerpen.

Ik weet, minister, dat u IBO ook een heel goede manier vindt om mensen toe te leiden tot een job, waarbij een individuele werkzoekende op de werkvloer de stiel leert, weliswaar geen loon ontvangt, maar wel een opleg boven op zijn werkloosheidsvergoeding, waardoor hij toch een inkomen heeft dat vergelijkbaar is met een nettoloon. Na een opleiding, die 1 tot 6 maanden kan duren, is het bedrijf dan verplicht om die persoon aan te nemen.

Naar aanleiding van de bespreking van het werkgelegenheids- en investeringsplan (WIP) en de maatregelen die in een economische crisis moeten worden genomen, zijn de IBO-voorwaarden wel versoepeld, maar de vraag blijft in welke mate die worden ingevuld.

Een heel positief effect van IBO is dat het vooral werkt op de knelpuntberoepen. In 2008 bijvoorbeeld was ongeveer 57 percent van alle opgestarte IBO's een IBO in een knelpuntberoep.

Er zijn ook ongunstige stopzettingen. Dat zijn er ongeveer één op vijf. Dat is, denk ik, onvermijdelijk. Maar zelfs in het geval van een ongunstige stopzetting zien we dat die mensen tot een job zijn toegeleid. Het percentage ongunstige stopzettingen blijft doorheen de jaren ook relatief stabiel. Daar zit dus niet meteen een probleem.

IBO's kennen echter ook hun beperkingen, en daarover wil ik toch even met u van gedachten wisselen. In een lage conjunctuur merken we meteen dat IBO's minder interessant worden voor werkgevers. Dat is misschien ook wel te begrijpen. Maar er zijn nog andere beperkingen: er kunnen niet voldoende mensen voor inschrijven en er zijn een aantal wettelijke en reglementaire beperkingen, waarover ik graag wat meer informatie van u zou krijgen.

Ik kom tot de cijfers: in 2009 werden 10.470 IBO's opgestart. Dat is een daling van 15 percent ten opzichte van 2008. Dat heeft wellicht te maken met de economische conjunctuur, maar als we zien dat slechts 65,4 percent van het objectief werd bereikt, is er toch wel een groter probleem dan die daling van 15 percent. De regio Antwerpen scoort het laagst: slechts 44,7 percent van het gestelde objectief werd in 2009 bereikt. Volgens het jaarverslag van de VDAB kan in Antwerpen een groter aandeel bedrijven reglementair geen beroep doen op een IBO, zoals de haven, de medische sector en het onderwijs. Dat zou mee voor die beperking zorgen. Ik had daar graag wat meer informatie over gekregen. Kunnen we dat oplossen? Heeft het te maken met de sociale partners?

Minister, hoe analyseert u de cijfers van 2009? Kunt u ook specifiek aangeven wat de uitdagingen zijn in Antwerpen? Waarom wordt er in Antwerpen minder gescoord? Dat er objectieven inzake de IBO's niet worden bereikt, betekent dat dat er budgettaire overschotten zijn? Wat gaan we daar dan mee doen? Gaat u andere tewerkstellingsmaatregelen nemen?

Het succes van al onze akkoorden is dat iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt. Ook de werkgevers moeten inschrijven, werkzoekenden moeten ook het nodige doen. Maar hoe kunnen we werkgevers stimuleren om meer IBO-trajecten op te zetten? Langs de vraagzijde is er immers geen probleem.

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: U hebt gelijk, mevrouw Turan. Ik vind IBO inderdaad ook een positieve maatregel. Het is een basis die voor zowel werkgevers als werknemers interessant is. De door u aangehaalde cijfers zijn helaas juist. De daling was groot en er zijn inderdaad heel grote regionale verschillen. Antwerpen-Boom haalt 45 procent. Maar er zijn ook andere cijfers. Sint-Niklaas-Dendermonde haalt bijvoorbeeld 91 procent van de doelstellingen. Het is dus echt wel streekgebonden.

IBO is, zo is nog eens duidelijk gebleken, een conjunctuurgevoelige maatregel, en dat op twee manieren. In momenten van crisis kunnen we dat meteen begrijpen. Als er weinig aanwervingen zijn, zijn er ook weinig IBO-aanwervingen. Want eigenlijk is IBO de stap voor de aanwerving. De aanwerving volgt immers verplicht. Ook op een moment van krapte op de arbeidsmarkt heeft de maatregel minder succes. Op dat moment schakelen ondernemingen blijkbaar geen tussenfase van IBO in, omdat ze die mensen meteen met een contract van onbepaalde duur aan de onderneming willen binden. Dus ook bij hoogconjunctuur, met een beperkte ruimte op de arbeidsmarkt, werkt de maatregel niet goed. In alle tussenfasen werkt IBO wel zeer goed.

Ik zoom dan wat nader in op Antwerpen, zoals u hebt gevraagd. Het klopt dat een aantal bedrijven er geen beroep op kunnen doen, zoals de haven, de medische sector en het onderwijs. Een ander belangrijk element is wel dat er, vooral in een aantal grotere bedrijven, cao's zijn die zeggen dat het bedrijf altijd eerst een contract van bepaalde duur aan iemand moet geven. Daar zat men dus met een probleem: IBO is een werkopleiding, gevolgd door een contract van onbepaalde duur, terwijl cao-matig of binnen het bedrijf de regel gold dat er eerst werd aangeworven met contracten van bepaalde duur. Dat gaf een beperking.

Zoals u weet, hebben we vorig jaar in het WIP afgesproken om de mogelijkheid te bieden om een contract van bepaalde duur van een jaar aan te bieden na een IBO. Die maatregel is sinds 1 september 2010 in voege. Het is nog te vroeg om te evalueren. Ik weet niet of dat nu een positief effect zal hebben, maar het kan wel.

U had het ook over de ongunstige stopzettingen. U zei dat dat logisch is, en dat de cijfers vrij constant zijn, maar ondertussen zien we daar toch ook een verbetering. De VDAB werkt meer op maat, en dus ook meer competentiegericht. Men gaat meer kijken wat er competentiegericht is en wat er tekort is. Vervolgens gaat men dat tekort goedmaken met een IBO. We zien dat dat een positief effect heeft op de vroegtijdige stopzettingen. Waar men echt competentiegericht is gaan werken, is er een lager percentage van stopzettingen. Dat is de weg die we verder willen uitgaan.

We doen nu ook een groot aantal inspanningen om meer bedrijven kennis te laten maken met het IBO-systeem. Die beginnen ook resultaten op te leveren. Zo is er een heel goede samenwerking met de stad Antwerpen, waarbij we met het Agentschap Werk en Economie van de stad Antwerpen per sector een arbeidsmarktanalyse doen, en we telkens bekijken welke opportuniteiten er in die sector zijn, onder meer om via een IBO meer gekwalificeerd personeel te verkrijgen. In Antwerpen hebben we daarnaast ook nog een actie lopen, 'Bedreven naar bedrijven', waarbij IBO als een belangrijk topic in de dienstverlening aan de werkgevers is meegenomen. Er is ook een film gemaakt met een bedrijf waar IBO zeer succesvol wordt toegepast. Dat vind ik ook een heel mooi initiatief. Die film dient ook als introductie bij werkgeverspanels. Er is ook nog een samenwerking met twee sectorgroepen van Voka Antwerpen-Waasland. Daarbij worden CAD-tekenaars (computer-aided design) en fieldmedewerkers voor de haven opgeleid via IBO. De cursisten kregen tijdens hun IBO hun opleiding zowel op de werkvloer als in een centrum van de VDAB.

Die samenwerking met de stad Antwerpen, het onderwijs, de sociale partners en een aantal sectoren, is een positieve tendens om kwalitatief sterke IBO's af te sluiten en om het systeem

van IBO nog beter bekend te maken. Op die manier kunnen we die cijfers verbeteren, ook in het Antwerpse.

We moeten nog bekijken of de maatregel waardoor tijdelijke contracten van een jaar mogelijk zijn, die sinds 1 september geldt, soelaas biedt aan een aantal van die problemen. Dat punt van de tijdelijke contracten geldt trouwens voor het hele land. Ik noem één bedrijf: Colruyt. Daar zitten meer dan 1000 IBO's.

U mag niet vergeten dat de kostprijs voor de Vlaamse overheid alleen in de IBO-consulenten en de IBO-contracten zit. De rest is de werkloosheidsuitkering – dat is federaal – en de opleg, die bij het bedrijf zit. Dan blijft enkel nog de begeleiding over. Als die mensen wat minder moeten begeleiden in IBO, zijn er binnen de VDAB nog voldoende andere taken. Dat zit niet zo in hokjes bij de VDAB. Die mensen kunnen vlot en nuttig elders worden ingezet.

Wat het stimuleren van de werkgevers betreft, denk ik dat we daar in Antwerpen een goed voorbeeld van hebben met de reeds vermelde film van goede praktijken. De VDAB voert regelmatig informatiecampagnes, om ervoor te zorgen dat die IBO's ook elders worden gepromoot, zodat werkgevers en werknemers daar maximaal gebruik van kunnen maken.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp dat u het probleem ook hebt zien aankomen en dat u intussen al het nodige hebt gedaan om de IBO's wat meer te promoten bij de werkgevers.

De actie met het Agentschap Werk en Economie van de stad Antwerpen die u hebt uiteengezet, is inderdaad heel belangrijk. Ook de samenwerking met Voka vind ik een heel goed idee. We moeten de werkgevers er inderdaad op wijzen dat daar mogelijkheden zijn, ook voor hun eigen bedrijf, om mensen zelf op te leiden en vervolgens aan te nemen.

Ik hoop dat de versoepeling in het WIP, die sinds 1 september van kracht is, succes zal kennen en dat we de plaatsen ingevuld zullen krijgen, vooral ook in de knelpuntberoepen.

Ik zal dat mee opvolgen. We zullen zien hoe het zal evolueren.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: We zijn het erover eens dat IBO een schitterend instrument is voor opleiding en activering. Maar de minister heeft er al naar verwezen dat een deel van de budgetten bij de RVA zit. Ik hoop natuurlijk dat we er samen voor kunnen zorgen dat we die kunnen overhevelen en er op die manier zelf de verantwoordelijkheid voor kunnen dragen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Güler Turan tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de arbeidskansen van in het buitenland geboren arbeidskrachten - 2336 (2009-2010)

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan: Minister, ik heb me gisteren tijdens de plenaire vergadering moeten inhouden, want het ging even zijdelings over dit thema. Ik ben mij ervan bewust dat dit een heel complex probleem is. We kunnen dat niet louter terugbrengen tot de arbeidsmarkt, tot de taalkennis, tot familie- of migratieproblemen.

Dat neemt niet weg dat we de cijfers nader moeten bekijken. Uit een publicatie van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) over de

arbeidskansen van in het buitenland geboren arbeidskrachten blijkt dat België niet goed scoort. Nergens in Europa is het verschil in arbeidskansen tussen in België geboren arbeidskrachten en niet in België geboren arbeidskrachten groter. De VDAB-cijfers bevestigen die situatie.

Nochtans is al meerdere malen berekend dat arbeidsmigratie en de tewerkstelling van migranten een belangrijk factor zullen zijn om in de toekomst de kosten van de vergrijzing te dragen. In het SVR-rapport (Studiedienst van de Vlaamse Regering) van 2010 wordt bijvoorbeeld berekend dat de economische groei in Vlaanderen dreigt te worden afgeremd door een tekort in het beschikbare arbeidsaanbod. We moeten er alles aan doen om elke mogelijke arbeidskracht competenties te laten verwerven en nuttig te kunnen inzetten op onze arbeidsmarkt. In uw beleidsnota hebt u dat bevestigd, minister. Op dat punt moet ik u niet overtuigen. Verder inzetten op taalverwerving en de NT2-opleidingen is en blijft belangrijk.

Niet enkel het OESO-rapport alarmeert mij. Ik vond vandaag een SERV-bericht in mijn bus. De heer Johan Vermeiren van de gehandicaptensector en de Commissie Diversiteit zegt het volgende over mensen die van vreemde origine zijn of niet in België geboren: “De tewerkstelling is positief geëvolueerd, maar de verschillen tussen groepen op de arbeidsmarkt blijven groot. De evolutie is niet gunstig, maar dat mag migrantenorganisaties en sociale partners niet beletten hun verantwoordelijkheid te nemen.” Ik kon geen betere ondersteuning vinden voor mijn vraag. Hoe verklaart u de arbeidsparticipatie van allochtonen in Vlaanderen?

Kunt u in de VDAB-cijfers over de werkloosheid bij allochtonen een onderscheid maken tussen in België geboren allochtonen en niet in België geboren allochtonen? Dat geeft een indicatie. Gaat het om jongeren die van jongs af aan in onze gemeenschap onderwijs hebben gekregen? Of komen ze van buitenaf en moeten we hun Nederlands doen leren en hun competenties omzetten om hier te gebruiken?

U hebt een evaluatie aangekondigd van de bestaande maatregelen. Is die al uitgevoerd? Wanneer mogen we die verwachten? Wat zijn de eerste resultaten?

De taalkennis is een barrière, maar niet alleen taal speelt een rol. Welke andere oorzaken bemoeilijken de intrede op de arbeidsmarkt? Welke beleidsmaatregelen bestaan er om hier het hoofd aan te bieden? Ik weet dat er vele maatregelen en initiatieven rond bestaan. Maar misschien moeten we ook durven te zeggen dat die bestaande maatregelen aan herziening toe zijn. Er moet resultaat worden geboekt. We moeten die negatieve cijfers bestrijden.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, voorzitter, dit thema houdt ons allemaal bezig. De Vlaamse Regering heeft in de voorbije jaren samen met de sociale partners verschillende programma's opgezet om dat probleem aan te pakken en de arbeidsparticipatie van allochtonen te verhogen. Wanneer het economisch wat minder goed gaat, zijn het de kansengroepen die het meest problemen ondervinden. Dat is nu eenmaal zo. Als het conjunctureel goed gaat, komen de kansengroepen op de arbeidsmarkt beter aan hun trekken. Spijtig genoeg zijn ze ook het eerste slachtoffer bij een dalende conjunctuur.

De taalkennis is belangrijk, maar niet zaligmakend. Laat ons daar genuanceerd over praten. ‘Nederlands op de werkvloer’ is heel belangrijk. Ik denk hierbij ook aan de grote groepen Brusselse werkzoekenden die in de Vlaamse Rand aan het werk zouden kunnen gaan. Daar is taalkennis een groot probleem. Ik heb de indruk, op basis van het VDAB-jaarverslag, dat de deelnemers aan de cursussen en opleidingen ‘Nederlands op de werkvloer’ de afgelopen jaren bleven stijgen. Er is samenwerking met UNIZO en andere sociale partners. Dat zijn toch goede tekens.

Kunnen we daar niet blijvend en zelfs nog meer op inzetten? De overheid moet niet alleen actie ondernemen maar samen met het middenveld. We kunnen hier of op het

Martelarenplein mooie acties ontwikkelen en subsidies uitkeren, maar als het veld en de kmo's niet mee willen, zijn we minder efficiënt bezig. We moeten de sociale krachten zo veel mogelijk mobiliseren voor dat project.

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Mevrouw Turan, u hebt natuurlijk gelijk: er is nog steeds een kloof. De werkzaamheidsgraad is nog steeds veel lager bij allochtonen. Eén ding is positief: tijdens het bewind van mijn voorganger is die kloof significant verkleind. Dat geldt voor de periode 2004 en 2008 zeker wat de mannen betreft. Dat ligt gedeeltelijk aan de cultuur.

Ik moet nu constateren dat de werkloosheidsgraad bij allochtonen vanaf 2008 ten gevolge van de crisis weer sneller stijgt. Dat leert mij dat de inspanningen tussen 2004 en 2008 resultaten hebben opgeleverd. Nu komt men weer sneller in de werkloosheid terecht. Op de vraag naar een verklaring zou ik willen verwijzen naar de OESO, die zelf een aantal oorzaken aanreikt. Ik denk dat die kloppen.

We hebben relatief veel kortgeschoolden, veel mensen kiezen een opleidingsrichting met weinig toekomstperspectief op de Vlaamse arbeidsmarkt, en soms zijn er nog taaltekorten zoals de heer Van den Heuvel aanhaalde. Er is een gebrek aan netwerken: dat mag men niet onderschatten. Ik heb dat in mijn vorig leven zelf ervaren. Een werkgever gaat vaak op de werkvloer zelf aanwerven, hij vraagt ter plaatse of iemand werkzoekenden kent voor een of andere job. Als daar dan geen allochtonen bij zijn, zitten ze ook niet in het netwerk en worden ze niet gevraagd. Er zijn ook nog problemen met de gelijkwaardigheid van diploma's. En ja, er zijn ook weerstanden bij sommige werkgevers en bij werknemers tegen mensen van allochtone afkomst. Vaak gaat het om "onbekend maakt onbemind". Ik weet dat er ook discriminatie bestaat, of die dan direct of bedoeld is, wil ik betwijfelen, maar ook dat zal bestaan.

Kortom, er is actie nodig op alle domeinen en met inzet van alle betrokkenen. Dat haalde u ook aan vanuit de Commissie Diversiteit. Zowel de werkgevers, de opleidings- en bemiddelingsinstanties, de vakbonden en uiteraard de allochtone werkzoekenden zelf moeten actie ondernemen.

Er gebeurt effectief al veel, dat gaf u ook aan. De VDAB kan een onderscheid maken tussen allochtonen in België, in de rest van de EU en buiten de EU geboren. Maar de resultaten zijn vrij gelijklopend. Het uitstroomresultaat van de in België geboren allochtonen is 36,66 percent, van de buiten de EU geboren allochtonen 33,30 percent en van de in de rest van Europa geboren allochtonen 32,08 percent. Het verschil is dus relatief, niet fundamenteel. Ze zitten allemaal tussen 32 en 36 percent. Dat is een verschil van 4 percent, maar dat is waarschijnlijk minder dan veel mensen zouden verwachten.

De evaluatie is gepland voor 2011. Mijn voorganger heeft de afspraken met de sociale partners, met het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden en met de acht federaties van allochtone verenigingen gemaakt. Die overeenkomsten lopen nog tot maart 2012. Daarom wil ik ze in 2011 evalueren zodat ik de conclusies daarvan kan incalculeren. Er zijn ook afspraken met de regio's en met meer dan dertig sectoren. Die lopen nog tot eind 2011. Begin 2011 zal ik de evaluatieprocedures vastleggen, om tegen eind 2011 conclusies te trekken inzake de regio's en de dertig sectoren en tegen maart 2012 inzake de sociale partners, het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden en de federaties van allochtone verenigingen. We zullen dan ook de protocollen bijsturen en dergelijke.

Ik heb echter niet gewacht op de evaluatie van 2011. U sprak over de Commissie Diversiteit. Ik heb gevraagd welke mogelijke acties zij zien in de richting van allochtone werkenden en werkzoekenden. Ik verwacht tegen het einde van dit jaar van hen een concreet 'to do'-lijstje. Ik vind het beter dat dat van de sociale partners en de groeperingen rond allochtonen komt. Hun voorstellen die binnen de financiële grenzen liggen, wil ik zo snel mogelijk opstarten. Ik verwacht dat men tot deelverklaringen komt. Ik bedoel dat ik verwacht dat men tot een

gedifferentieerde aanpak komt voor de verschillende categorieën en bepaalde acties afhankelijk van het soort groep. Maar ik blijf ervan overtuigd dat de werkwijze die we met de VDAB aan het doorvoeren zijn voor iedereen, namelijk een sluitend maatpak, ook voor allochtonen zeer specifiek en voor deze bevolking de beste stap is naar meer kans op werk.

Over de taalkennis, mijnheer Van den Heuvel, lopen er nu gesprekken met de VDAB, ook voor de Rand, en met de collega's die daarvoor bevoegd zijn. We zullen nagaan wat er kan gebeuren. We zullen dat ook bespreken met de middenveldorganisaties.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan: Minister, ter verduidelijking, welke cijfers hebt u gegeven?

Minister Philippe Muylers: De percentages slaan op uitstroomresultaten.

Mevrouw Güler Turan: Oké, als dat de werkzaamheidsgraad was, zou ik me grote zorgen maken. Als in België geboren allochtonen maar een paar procenten beter zouden scoren dan niet in de EU geboren allochtonen, zou dat een ramp zijn.

Ik dank u voor uw antwoord, minister. U zegt dat er een groot verschil is tussen 'geschoold' en 'laaggeschoold'. Dat is volgens mij niet het probleem. Ook voor een gelijk opleidingsniveau is het verschil in werkzaamheidsgraad nog altijd groot. In Spanje bijvoorbeeld is de instroom qua opleidingsniveau gelijkaardig, maar wij doen het veel slechter. Er is wel degelijk nog werk aan de winkel. Er is conjunctuurgevoeligheid, dat geldt voor heel Europa, wij hebben het er misschien zelfs nog wat beter afgebracht.

Ik wacht op de 'to do'-lijst. Ik hoop dat de maatregelen kunnen worden herbekeken. Ik hoop dat de werkgevers ook kunnen worden gesensibiliseerd, en dat de werkzoekende zijn verantwoordelijkheid neemt. Dat is de boodschap. De werkzoekende moet zijn competenties vergroten en alle mogelijke opleidingen volgen om klaar te zijn als de arbeidsmarkt hem nodig heeft. Hij kan onmisbaar worden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■